

Протокол

от

Пето заседание на тематичната работна група за разработване на Оперативна програма
„Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020 г.” (ОП НОИР)

Голям салон на БАН, Българска академия на науките, ул. "15 ноември" № 1, пл.
Народно събрание, 26 юли 2013 г., 10.00 ч.

Присъствали:

1. Карина Ангелиева	Председател
2. Паулина Милева	Заместник-председател
3. Александър Горчев	СИРП
4. Ангелина Тодорова	Дирекция ПСЕС, АМС
5. Анелия Андреева	НИОКСО
6. Анита Рахова	МОН
7. Антонина Кардашева	МВР
8. Борислав Великов	АИКП
9. Боряна Георгиева	ЦРЧР
10. Боян Бойчев	АИКБ
11. Ваня Трайкова	МОН
12. Веселин Илиев	МСМРБ
13. Веска Събева	НПОХУ
14. Вера Бонева	НАОА
15. Вера Маркова	АМС
16. Виолета Нинова	ММС
17. Владимир Димитров	БАН
18. Генка Петкова	ММС
19. Георги Райчевски	Фондация „ГИС-Трансферцентър”
20. Диана Маринова	МФ
21. Димчо Димов	МРР
22. Евгения Костадинова	МОН

23. Евдокия Крумова	МОН
24. Елена Цанкова	НСИ
25. Ели Анави	МИЕ
26. Ели Канева	МТИТС
27. Елизабет Младенова	ММС
28. Ивайло Станиславов	МОН
29. Ивана Радонова	МОН
30. Илиян Йончев	СЗРП
31. Карина Караиванова	МФ
32. Костадин Тонев	НЦИД
33. Лилия Петрова	МОН
34. Лора Капеловска	МИЕ
35. Лъчезар Африканов	ЦРЧР
36. Люба Батембергска	Фондация „С.Е.Г.А.”
37. Маргарита Дамянова	БТПП
38. Мариела Григорова	МОСВ
39. Марияна Павлова	НАПОО
40. Милена Николова	Национална мрежа за децата
41. Милка Коджабашиева	МОН
42. Натали Христова	МОН
43. Наталия Ефремова	МТСП
44. Николай Найденов	АМС
45. Николай Николов	МОН
46. Николай Янев	Докторант
47. Павлина Иванова	Асоциация на докторантите в България
48. Петър Зарев	НИОКСО
49. Пламен Георгиев	НЦЕМПИ
50. Пламен Славов	МОН
51. Рая Краева	АМС
52. Румен Джуров	МК

53. Севдана Шекерова	ЦИОО
54. Стела Мицова	МОН
55. Стефан Хаджитодоров	БАН
56. Стоянка Кирева	НАОА
57. Христиан Даскалов	НПСС
58. Яна Йотова	МОН
59. Яна Стоева	Съвет за административна реформа
60. Янка Василева	НАПОО
61. Янка Такева	СБУ
62. Огнян Арабаджиев	Заместник областен управител на Сливен
63. Цветелина Йорданова	Министерство на отбраната
64. Станислава Витанова	КЗД
65. Николета Сивова	КЗД
66. Ваня Бончева	ЦИОО
67. Цецка Димитрова	Заместник областният управител на Ловеч
68. Анет Маринова	НСИХУ
69. Жулиян Гочев	МОН
70. Емилияна Димитрова	НАПОО
71. Алекси Апостолов	ВОН-КНСБ
72. Яничка Труева	ММС
73. Василена Кръстева	Асоциация на докторантите в България

1. Откриване на петото заседание на работната група по ОП НОИР – Карина Ангелиева приветства участниците и благодари за включването им в заседанието, като обърна внимание на наличието на кворум за днешното поредно заседание на тематичната работна група по ОП НОИР. В допълнение, изрази удовлетвореност, че заседанието се случва в момент, в който тече и разгара по Споразумението за партньорство (СП).

Карина Ангелиева напомни за публичното обсъждане на СП, провело се на 23 юли 2013 г. от 14:00 часа в Зала „Роял“, Шератон София Хотел Балкан и, че сроковете

наистина са много кратки, въпреки напредналия етап на подготовката на проекта на ОП НОИР. Заседанието е изключително важно, защото след 21-ви май 2013 г., поради различни причини, разбира се, основно смяната на правителството, има известно забавяне в работата на ТРГ.

Председателят на ТРГ подчерта, че е важно работната група да се произнесе по всички бележки, които са получени по последната версия на ОП НОИР (представени в съответната таблица, изпратена в началото на седмицата за съгласуване), за да може да се финализира този вариант и да се внесе за разглеждане от Съвета за координация при управлението на средствата от Европейския съюз.

В допълнение, представи зам.-председателя на тематична работна група Паулина Милева, съветник на министър Клисарова. Карина Ангелиева отправи молба срещата да е в по-стегнат формат, тъй като в създалата се ситуацията, има разрешение текущото заседание да бъде проведено най-късно до обяд и представи накратко работата по проекта на ОП НОИР досега.

Председателят на ТРГ информира за подкрепата на вицепремиер Златанова, която потвърди, че тази програма ще я бъде и план „Б” няма. **Карина Ангелиева представи резултатите от срещите за демаркация, допълняемост и синергия с други оперативни програми** и какво предстои, включително по отношение на процедура по възлагане на предварителна оценка и оценка на научния потенциал на висшите училища и институти. Нещо, което само по себе си е важно, но от друга страна е обемно като процедура.

Освен това отбеляза, че академичната общност изключително много помага за осъществяване на новата ОП НОИР и се надява през есента също да се възложи и тази процедура за изпълнение. Това, което е много важно сега е да се направи един консолидиран вариант на оперативната програма, който да се приеме на последно засега заседание на тематичната работна група, за да се внесе в Министерски съвет.

Председателят на ТРГ информира, че е налице подкрепата на г-н Реналдо Мандмец от Главна дирекция „Регионални и градски политики“ на ЕК, който идва на 23 август да се срещне с проф. Клисарова и с научната общност и, че би било добре също да бъде поканен да вземе участие и в тази среща.

Друго което предстои е приоритизиране на образователната инфраструктура (ОИ). Много е важно, защото необходимата в момента ОИ възлиза на около 4,5 млрд. лева. Това, което е също важно и е във връзка с предварителните условия и проф. Клисарова в момента е възложила с работна група да се разработи, е Стратегия за модернизация на висшето образование. В разговори в началото на месец юли на вицепремиера в Брюксел е станало въпрос, че България следва да покаже с мерки и с дейности не само в оперативната програма, но и на стратегическо ниво като политика на МОН, че ще се работи в посока оптимизиране на този сектор. В допълнение, Законът за предучилищното и училищно образование, който може би ще се казва Закон за средното образование, следва да бъде подготвен в много кратки срокове до края на годината.

В заключение, благодаря за вниманието и предложи членовете на ТРГ да дадат общи коментари и да се премине към получените становища и бележки.

2. Доц. Борислав Великов, Асоциация за индустриалния капитал в България сподели, че е много обезпокоен от това, че Европейската комисия имала резерви по отношение на националния капацитет за тази програма и едва ли не тя виси някак си и може би дори ще бъде отказана.

3. Карина Ангелиева обясни, че в последно време бяха отправени известни критики, че няма капацитет за изпълнение на текущата оперативна програма и има риск от загуба на средства. С редица мерки, които бяха въведени, включително в МОН, се показва реално и това е записано в Протокола от заседанието на Комитета по наблюдение, че Междинното звено има съответния капацитет. Критики се получиха по отношението изпълнението на няколко много големи, тежки проекти в администрацията на МОН по текущия програмен период, но следва да се каже, че най-тежката част свърши. Месец юни бе проведена среща с представители на Генерална дирекция „Заетост, социални въпроси и приобщаване“ и Главна дирекция „Регионални и градски политики“ на ЕК и бе получена пълна подкрепа от тяхна страна. Но на този етап важното е, че програма ще има и МОН ще бъде Управляващ орган.

Конкретно по получените критики.

Те не са толкова към научния потенциал. Абсолютно не може да има съгласие, включително по коментара за Седмата рамкова програма за научни изследвания, но в

крайна сметка от месец януари има едно напрежение по изпълнение дейността на Фонд "Научни изследвания". В момента проф. Клисарова има двама съветника от академичната общност – единият е представител на БАН. В този смисъл, казусът постепенно ще бъде разрешен и ще бъде показано на Европейската комисия, че България има волята и ще работи при все по-прозрачни и по-ефективни условия. Комисията е наясно, че се работи добре, но разбира се иска да види това облечено и в съответните стратегически предварителни условия.

Премина се към обсъждане и приемане на постъпилите предложения от членовете на ТРГ по ОП НОИР.

Карина Ангелиева обърна внимание, че има значителна промяна в първа приоритетна ос, по която е добавен втори приоритет. По отношение коментарите на проф. Бъчваров в Закона за насърчаване на научните изследвания е определено какво е научна организация: „юридическо лице, което извършва научни изследвания в съответствие с действащото законодателство”. Следователно са включени БАН и Селскостопанската академия. Има и Регистър на научната дейност в Република България. Засега се застъпва становището, с оглед на ограниченията на броя знаци в новия електронен формат за попълване на ОП, да се изписва „научни организации” в основния текст. В този смисъл, няма да има някакво ограничаване на бенефициентите, а дори напротив, така се отваря кръгът.

4. Виолета Нинова, Министерство на младежта и спорта (ММС), изтъкна един основен момент, че всъщност двигателната активност и спортните занимания за учаци не само са един от приоритетите на Европейския съюз (ЕС) за следващия Програмен период, но и са фиксирани във всички документи на Европейската комисия (ЕК) що се отнася до двигателна активност и спорт. Безспорно ММС има капацитет да обезпечи „извънучилищни“ или „извънкласни“ спортни занимания. Другата дейност визира двойната кариера. Това е друг приоритет на ЕС за следващия програмен период и означава обезпечаване на условия на млади спортисти да развият своя талант в сферата на спорта, което ще рече както от една част от специализирани училища за спорт - средни и висши, така и от друга част създаване по възможност на по-специални условия за тези талантливи спортисти да могат едновременно да спортуват, защото спортът изисква много време – извънучилищно, и да могат да завършат своето образование, както и да го продължат и като висше образование. Това също е един от

основните приоритети на ЕК. Дейностите са изцяло съобразени с тенденцията на ЕС в областта на двигателната активност и спорта за следващия Програмен период.

5. Карина Ангелиева предложи във вторник да си направи среща и после да се запознае тематичната работна група какъв консенсус е постигнат.

6. Проф. Стефан Хаджитодоров, БАН, изрази подкрепата на представителите на Софийския университет и БАН по отношение становището на МОН по коментарите, особено това, което касае Приоритетна ос 1 „Научни изследвания”.

7. Милена Николова, Национална мрежа за децата (НМД) информира, че НМД е организация, която събира в себе си 115 неправителствени сдружения от цялата страна. Така че становищата на НМД на практика отразяват идеите, които имат всички тези НПО-та. Милена Николова постави един принципен въпрос дали тази оперативна програма по някакъв начин адресира регионалните неравенства в образованието, защото принципът на всякакъв такъв вид програми е да се постигне някаква степен на кохезия, т.е. да се намаляват различията. По отношение на конкретното предложение – да се въведат стандарти за ранно детско развитие, предложението е прието от експертите. И в тази връзка тъй като ранното детско развитие касае най-малките деца, следва да се прибавят към бенефициенти обединените детски заведения, в това число детските ясли.

8. Карина Ангелиева благодари за въпроса. По отношение на ранното детско развитие ще се работи съвместно с Министерство на труда и социалната политика. По отношение на бенефициентите счита, че не са изключени обединените детски заведения и като цяло се придържа към становището на г-жа Валентина Дейкова. Но разбира се може допълнително да се изпратят коментари в тази посока. Въпреки това на този етап това е достатъчно ясно и по-скоро участие на НМД ще е много важно после при самото разписване на конкретните операции. При този стегнат формат, в който ще се попълват електронно новите ОП (и точно тук идват критиките по отношение на Споразумението за партньорство), следва да има фокусиране. Залагането на по-обща формулировка отваря възможност за участие на по-широк кръг бенефициенти.

9. Боян Бойчев, Асоциация на индустриалния капитал в България поиска пояснение по отношение на Стратегията за висшето образование и Закона за средното и предучилищното образование и за приемствеността на политиката по тези въпроси.

10. Карина Ангелиева потвърди, че целите разписани в оперативната програма ще бъдат заложили и следва да бъдат заложили от всеки един министър и правителство оттук насетне като национален приоритет. Защото това, което се случва в страната във връзка с демографската криза, качеството на образование, „изтичането на мозъци” навън, всъщност застрашава реално националната икономика и сигурност. Така че науката и образованието трябва експлицитно да бъдат оттук насетне национален приоритет на държавата. Оперативната програма няма да реши националните проблеми, а само ще подпомогне решаването им. Следва да има ясна национална програма по отношение на образованието, която трябва да бъде обезпечена със значителен бюджет.

В допълнение, важното, което може да се каже е, че оперативната програма от един момент изпреварва Стратегията за модернизиране на висшето образование и Закона за средното образование, но в такъв смисъл, че не са включени експертни становища на водещите организации в страната и по-скоро се клони в това следващите стратегии да приемат предложенията, които са в оперативната програма.

На какъв етап е Стратегията за модернизиране на висшето образование.

Тя е разработена като принципна основа, като опорни точни, които ще се следват и се стъпва на последната комуникация на Европейската комисия за развитие на висшето образование в глобалната икономика. Разбира се в МОН има дългогодишна практика в тази посока. От 15 г. насам са се разработили няколко стратегии и някои от тях не са видяли бял свят, но оттук няма връщане назад и може само да се оказва подкрепа и помощ, защото стратегиите този път следва да се случат. Реално програмата е сега като платформа, като движеща сила на стратегията и на закона.

11. Лъчезар Африканов, Център за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР) към Министерството на образованието и науката, обърна внимание, че не са отразени някои бележки на ЦРЧР. В допълнение, предложи да изпрати на основния имейл кои от бележките са приети и кои не са отразени. Предложението бе прието.

12. Наталия Ефремова, Министерство на труда и социалната политика, информира, че в допълнение към изпратените писмени коментари, които са изпращани за предходното заседание, има допълнително няколко предложения, които са свързани с **дейностите, целевите групи и бенефициентите** от гледна точка на по-добра демаркация и съответно по-добро записване. Не са представени в тази таблица, но смята, че сега е моментът да се коментират.

По Приоритетна ос 2, в Инвестиционен приоритет 1, на страница 33 във версията от 21-ви май е записано, че изследователите, преподавателите, докторантите, пост-докторантите ще имат възможност да учат допълнително обучение за защита на интелектуална собственост, предприемачество и ИКТ. Считам, че по отношение специално на тези дейности следва допълнително да разграничим целевите групи между двете оперативни програми, тъй като такива дейности ще бъдат допустими и по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”.

На второ място, по отношение на формулировката в раздел „Бенефициенти”, отново там на същата страница в документа, е описано, че ще са допустими други министерства, които са финансиращи органи на училища. Предлага се малко да се прецизира, тъй като би следвало точно и конкретно да е описано кои са тези министерства. Не могат да стоят така общо описани.

По отношение на Приоритетна ос 5 „Образователна и ИКТ инфраструктура” с цел може би по-добра демаркация с Оперативна програма „Региони в растеж” е записано, че общините, които попадат в обхвата на интегрираните планове за градско възстановяване и развитие няма да могат да са участници в оперативната програма. Може би колегите от МРРБ ще кажат дали това е добре, но ако община в нейния интегриран план не е предвидила образователна инфраструктура, защо да се изключват априори. Това е въпрос за разграничение.

По отношение на Приоритетна ос „Транснационално сътрудничество” е описано „работещи в държавни институции” като целева група. Според нас има опасност от припокриване с Оперативна програма „Добро управление” или пък Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, затова би следвало този широк спектър да бъде по-конкретно посочен.

И един принципен въпрос, който е обсъждан по отношение на разграничението между двете оперативни програми – тази за образование и тази за развитие на човешките ресурси – предприемачеството ще бъде ли форма на допустима дейност при учениците? В момента не се вижда в текста на оперативната програма, а при обсъжданията предварително имаше желание за такава дейност.

13. Карина Ангелиева увери, че предприемачеството в училищата задължително ще бъде мярка. Това вече се изиска и от Икономическия и социален съвет, и от браншовите организации, участващи в тематичната работна група. По отношение на образователната инфраструктура – при срещите с вицепремиер Златанова и при срещите на министър Клисарова с министър Терзиева, ясно се изтъкна и се видя, че подходът на демаркация между отделните програми следва да се прецизира още повече, защото на този етап не се знае точно какво ще бъде обхванато в „Региони в растеж“, затова в понеделник или вторник има среща с Министерството на регионалното развитие за приоритизиране на образователната инфраструктура, както и с Министерството на земеделието и храните. В този смисъл, ще се направи всичко възможно да се включват всички общини.

14. Георги Райчевски подчерта, че е доста широко разпространена вече една тревога на хората от академичните среди, че срещу тази нова оперативна програма има противодействие от най-различни източници. От три министерства традиционно винаги е имало подобно несъгласие и по-скрито и по-явно противодействие. Това са Министерство на икономиката и енергетиката, Министерство на труда и социалната политика и в по-слаба степен Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Тъй като се опасяват, че част от ресурсите, с които досега са боравили, ще бъдат прехвърлени в новата оперативна програма. Инспирирано оттук, от България се явява подобно скептично отношение от Европейската комисия, което доплува в България, но подчертано инспирирано оттук.

Така, какви са аргументите против. Те се групират в няколко пункта. Да се започне от най-слабите аргументи. Прекалена раздробеност, много мерки и т.н. Но това е лесно и бързо поправимо. Нямам съмнение, че до края на август този въпрос ще бъде решен.

Второ, недостиг на административен капацитет. Само частично е вярно, защото седем години съществува към МОН като междинно звено по развитие на човешките

ресурси Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми”, която вече има директор от школата на БАН и Софийския университет.

Така, следващият аргумент – за капацитет в направление „Наука”. Това е Приоритетна ос 1 на новата програма. Има основание. Явно трябва да се създава нов отдел към Главната дирекция, което обаче е поправимо и не по-късно може би от септември, октомври то може да бъде решено.

Последният аргумент, който е трудно решим – в България няма достатъчно, не само в количествено, но и в качествено отношение, човешки ресурс, изследователи в златната възраст 35-50 г. Три четвърти от тези хора са на Запад, в Брюксел. Кой е крив, кой е виновен, това е съвсем друга тема. Вярно е, но това значи ли, че не трябва да се изгради от следващото поколение, сега са студенти, докторанти, такъв нов, качествен човешки ресурс, изследователски и той да остане в България с помощта на финансови ресурси и организационните мерки на тази нова оперативна програма. Иначе ако това не стане, това е път към колонизиране.

Така, това е срещу съпротивата на новата оперативна програма. Права е министър Клисарова, като каза, че е за три милиарда лева, че трябва да се искат. С националното съфинансиране това е 10 % от общия ресурс за следващия седемгодишен период. Не трябва да постига съгласие лесно за по-малко от три милиарда лева. Последно днес във вестник „Сега” пише за 1,6 милиарда евро, което е същото.

Във връзка с образованието – за предприемачеството тук се пита. Да, предвиждат се такива мерки, специално внимание следва да им се обърне. В момента се прави за втори път в България, проект, финансиран от Швейцарския фонд за България за т.нар. дуално образование. С две думи това е развнопоставеност на професионалната гимназия и висшето училище и производствените предприятия от друга страна. Набелязани са два или три отрасли от приоритетите, вероятно електроника или електротехника, може би текстил, облекло и дизайн, може би храни, биотехнологии, с акцент върху биологични храни, където срещу 2,5 милиона лева този проект ще се води от Министерство на икономиката и енергетиката. В него ще участва и МОН и МТСП и разбира се и онези структури - стопански камари, които са към избраните специалности. След десети клас, след трети курс, съответно учениците или студентите, едновременно учат и работят в предприятието точно по своята специалност. И после дипломата им се подписва и от учебното заведение и от предприятието. Това ще се

реши законодателно, вече е съгласувано на първо четене с Комисията по образование и наука към НС.

15. Карина Ангелиева благодари на г-н Райчевски. Освен това сподели че г-н Райчевски редовно изпраща различни други коментари и много помага, включително със синергията и демаркацията, която се прави сега с Министерство на икономиката и енергетиката.

Карина Ангелиева напомни, че предстои предварителна оценка на програмата, която включва редица изключително важни компоненти, но разбира се и екологичната оценка, която вероятно следва да се направи. Важното е, че по регламент се включват редица компоненти, които като бъдат изпълнени ще се получи изкристализиране на някои детайли по програмата. Според Плана за действие на проф. Клисарова предстоят и допълнителни срещи с ГД „Научни изследвания и иновации“ и Генерална дирекция „Образование“ на ЕК – евентуално през месец септември, което също ще помогне. На този етап програмата следва да отговаря на съответния електронен формат. Амбицията на МОН е да има фокусиране по всички приоритетни оси, да има допустимост на широк кръг бенефициенти, а после с операции и качество на оценителните комисии, реално да се работи в посока финансиране на най-качествените проекти, за да се постигнат заложените цели по програмата.

В заключение, Карина Ангелиева информира ТРГ, че се очаква на 23-ти август да бъде последната среща на тематичната работна група на този етап преди внасянето на консолидирания вариант в Министерски съвет и пожела ползотворна почивка и зареждане с много положителна енергия на всички участници в процеса на подготовката на новата ОП.